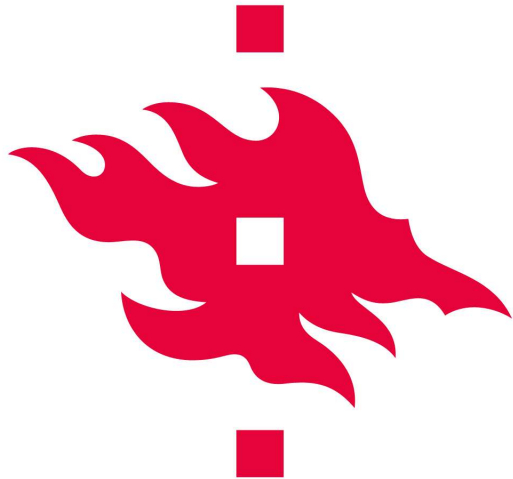

PROFESSIONELLAS UPPLEVELSER AV SYSTEMISKA VECKOMÖTEN INOM BARNSKYDDET

Emely Schröder-Lommi
Praktikforskning
Socialt arbete
Helsingfors universitet
Januari 2025

FORSKNINGSKONTEXT

Den ursprungliga systemiska verksamhetsmodellen, Hackneymodellen, utvecklades år 2007 i Londons Hackney-distrikt av Isabelle Trowler och Steve Goodman. Den systemiska verksamhetsmodellens utgångspunkt var att kombinera barnskydd och familjeterapi för att tillsammans med barnskyddsklienten och klientfamiljen hitta en långsiktig lösning på problemen. (Aaltio, 2022)

Under åren 2017–2018 pilottestades en systemisk verksamhetsmodell baserad på Hackneymodellen i Finland under ledning av Institutet för hälsa och välfärd. Utvecklingen och spridningen av modellen har fortsatt i Finland efter att pilotskedet avslutades. (Aaltio & Isokuortti, 2019).

I den systemiska verksamhetsmodellen är barnskyddsenheterna organiserade på ett nytt sätt, där klientfamiljerna är hela teamets klienter. Hela teamet känner till klientfamiljens situation och någon i teamet är alltid anträffbar. Det centrala tankesättet är att ingen socialarbetare är ensam om svåra barnskyddsfrågor. Strukturen i organisationen stöder socialarbetarna att behålla ett reflektivt tankesätt och samarbetsförmåga även i pressade situationer. Genom denna struktur eftersträvar man en organisation där socialarbetare trivs, stannar kvar och gör framsteg i karriären. (Fagerström, 2016)

Till den systemiska verksamhetsmodellen hör olika systemiska arbetsmetoder, bland dem systemiska veckomöten. (Aaltio & Isokuortti, 2019).

SYFTE

Barnskyddet inom Östra Nylands välfärdsområde har tre regionala team: Borgå, Lovisa och Sibbo. I dessa team arbetar för tillfället sammanlagt tre ledande socialarbetare, 18 socialarbetare, åtta socialhandledare. I alla tre team arbetar även en och samma familjeterapeut. De tre barnskyddsteamens inom Östra Nylands välfärdsområde arbetar enligt den systemiska barnskyddsmodellen. Man arbetar tillsammans, har ett helhetligt tankesätt och utgår alltid ifrån att man har teamets stöd i alla situationer.

Syftet med denna studie är att undersöka hur socialarbetarna upplever de systemiska veckomötena och hur socialarbetarna upplever att de systemiska veckomötena kunde utvecklas.

Studiens övergripande forskningsfrågor är:

1. **Hur socialarbetarna upplever de systemiska veckomötena och**
2. **förslag på hur de kunde utvecklas.**

MATERIAL OCH ANALYS

Materialet till denna praktikforskning har samlats in genom sex semistrukturerade intervjuer. Sammanlagt sex behöriga socialarbetare från tre barnskyddsteam inom Östra Nylands välfärdsområde har intervjuats. Intervjuerna bandades in med en diktafon och materialet transkriberades därefter till textform i ett Word-dokument. Intervjumaterialet i denna praktikforskning analyserades

med hjälp av materialbaserad innehållsanalys, som enligt Tuomi & Sarajärvi (2018) är en process i tre faser: 1) reducering, 2) kategorisering och 3) abstrahering. Det skriftliga materialet i denna praktikforskning kategoriserades enligt tema och fokuserade på socialarbetarnas subjektiva erfarenheter och upplevelser. Med hjälp av denna slags kategorisering kan socialarbetarnas enskilda upplevelser och åsikter organiseras för att få en lättskäddig överblick av innehållet, vilket underlättar analysarbetet (Fejes & Thornberg, 2019).

RESULTAT

Systemiska veckomöten anses generellt vara värdefulla för det fortsatta arbetet med klientfamiljerna enligt respondenterna. De bidrar till att stärka klientrelationer, skapa trygghet och ge en djupare förståelse för familjens situation. Mötena erbjuder klientföräldrar en möjlighet att bli hörda och känna stöd istället för kritik, vilket ofta leder till tacksamhet och ibland önskemål om fler möten. För socialarbetarna innebär dessa möten en chans att få nya perspektiv, konkreta råd och en bredare helhetsbild av klientens situation, tack vare reflektionerna i teamet och familjeterapeutens insatser. Samtidigt underlättar mötena arbetsfördelning och stärker samarbetet inom teamet.

Familjeterapeutens roll upplevs som särskilt värdefull, då deras kunskap och metoder kompletterar socialarbetarnas arbete. De olika arbetssätten, såsom släktträd eller tidslinjer, hjälper till att förstå familjens bakgrund och kontext. Det systemiska arbetssättet framstår som respektfullt och inkluderande, och teamets gemensamma stöd skapar trygghet och gemenskap för både socialarbetare och klienter.

Trots dessa positiva aspekter finns även utmaningar och nackdelar. Klienterna kan ibland känna sig obehäva eller osäkra på mötenas syfte, vilket kan göra situationen ångestladad. Mötena riskerar också att väcka traumatiska minnen och skapa besvikelse om förväntningarna på konkreta lösningar inte förverkligas. Den långa mötestiden och behovet av stora personalresurser upplevs som betungande, och vissa menar att formatet gynnar mest de klienter som är utåtriktade. Bristande dialog eller tydlig styrning kan dessutom minska effektiviteten, och inte alla familjer anses lämpa sig för detta arbetssätt.

Arbetsbelastningen påverkas både positivt och negativt av mötena. Positivt är att de ger socialarbetarna möjlighet att dela ansvar och få stöd, vilket minskar känslan av att hantera svåra situationer ensam. Negativt är att mötena kräver mycket tid och förberedelser, vilket minskar tiden för annat klientarbete. Den upplevda pressen att alltid ha klienter på mötena, även när det saknas ett verkligt behov, kan öka stressen och arbetsbördan. Klienter kan ibland behöva övertalas att delta, vilket skapar obehäva situationer för både dem och socialarbetarna. Stora mötesgrupper kan dessutom upplevas som obehäva för klienterna och kan förstärka maktobalansen mellan dem och myndigheter.

Sammanfattningsvis är systemiska veckomöten en värdefull resurs när de hanteras på rätt sätt. För att undvika onödigt belastning krävs dock att kraven och förväntningarna anpassas efter både klienternas och socialarbetarnas behov.

IDÉER FÖR UTVECKLING

För att bättre integrera de systemiska veckomötena i det övriga klientarbetet föreslås att de ses som en naturlig och kontinuerlig del av arbetet, snarare än som fristående inslag. Detta kan uppnås genom att dokumentera mötena i klientplaner och skapa en tydlig röd tråd mellan veckomötena och övriga insatser. Att oftare involvera samarbetspartners kan också ge en mer heltäckande bild av familjens situation och behov.

Miljön för mötena kan göras mer inbjudande och mindre präglad av myndighetsstruktur genom att skapa en mjukare atmosfär och erbjuda något för att minska det formella intrycket. För att minska oro och förvirring behöver klienterna bättre förberedas, exempelvis genom tydlig och enkel information om mötets syfte och vad de kan förvänta sig.

Deltagandet kan främjas genom mindre grupper eller alternativa mötesformer, eftersom många klienter upplever stora möten som överväldigande. Även om släktträdet är en uppskattad metod för att ge nya insikter, föreslås att fler metoder används för variation och för att möta olika behov. Respondenterna lyfter också fram att mötets ledning inte alltid behöver utföras av familjeterapeuten; att låta socialarbetare eller andra i teamet leda mötet kan både utnyttja deras expertis och skapa en mer dynamisk arbetsprocess.

För att öka effektiviteten och minska arbetsbelastningen föreslås åtgärder som att reducera antalet deltagare och att reservera mötena för specifika behov, exempelvis vid överflyttningar mellan olika enheter.

LITTERATUR

- Aaltio, E. (2022) *Effectiveness of the Finnish Systemic Practice Model for children's social care. A realist evaluation*. Jyväskylä: University of Jyväskylä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9224-8>
- Aaltio, E., & Isokuortti, N. (2019). *Systeemisen lastensuojelun toimintamallin ydinelementit: kuvaus asiakastason ydinelementeistä, tavoitteista ja toimintamekanismeista*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Työpäperi 33/2019. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-419-6>
- Fagerström, K. (2016) *Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelutyö – Hackneyn malli ja systeeminen käytäntö lastensuojelutyössä*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Työpäperi 42/2016. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-778-7>
- Fejes, A. & Thornberg, R. (2019) *Handbok i kvalitativ analys*. 3 uppl. Liber. Stockholm.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (Uudistettu laitos.) Kustannusosakeyhtiö Tammi.